

Advies

**Algemene Raad i.s.m. de Sectorraad
Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad
Sociaal-Cultureel Werk
1 september 2023**

**Advies over het ontwerp besluit van de Vlaamse Regering betreffende de
toekenning van een eenmalige subsidie voor energiekosten in de
cultuursector**

De SARC werd op 17 juli 2023 door Vlaams minister van Cultuur Jan Jambon om advies gevraagd over het ontwerp besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van een eenmalige subsidie voor energiekosten in de cultuursector.

Het ontwerpbesluit voorziet een eenmalige subsidie voor energiekosten om tegemoet te komen aan de impact van de hoge energieprijzen bij organisaties die structureel gesubsidieerd worden in het beleidsveld cultuur. De Vlaamse Regering speelt met de eenmalige subsidie in op een prangende vraag vanuit de cultuursector n.a.v. de gestegen energieprijzen.

ADVIES

De SARC adviseert positief over de eenmalige tussenkomst voor energiekosten in de cultuursector. De extra steun komt tegemoet een reële nood in het cultuurveld. De raad formuleert nog enkele aandachtspunten.

A. Inzet van het bestaand instrumentarium

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk bracht eerder al advies¹ uit over de eenmalige tussenkomst voor energiekosten binnen de jeugdsector. De SARC herhaalt zijn vraag om ook het bestaande instrumentarium voor energiebesparende ingrepen meer bekendheid te geven, om ook op langere termijn de energiekosten te kunnen drukken. Het veld is nog onvoldoende op de hoogte van

¹ SARC, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van een eenmalige tussenkomst voor energiekosten in het jeugdwerk, 2 maart 2023, https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2023-03/20230302_advies_tussenkomst_energiekosten_jeugd_0.pdf

bestaande ondersteuningsmaatregelen (vb. Energielening, energiescans, etc.). Deze vaststelling blijkt ook uit het onderzoek (2022) van de Universiteit Antwerpen² over de financieringsinstrumenten voor cultuur-en jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang, waarin geopperd wordt om de bestaande financieringsmechanismen voor jeugd- en culturele infrastructuur meer af te stemmen op de bestaande noden en de procedures te vereenvoudigen. Dit zou volgens het onderzoek tot een meer efficiënt en effectief gebruik van het bestaand instrumentarium leiden.

B. Toekenning van middelen

De SARC merkte in zijn eerder advies over de tussenkomst voor energiekosten in het jeugdwerk op dat de toekenning van dergelijke tussenkomsten binnen sectoren gedifferentieerd verloopt. Voor de sportsector worden de Vlaamse middelen voor het lokale niveau bijvoorbeeld geoormerkt en door de sportfederaties verdeeld o.b.v. de meerkost voor lokale sportverenigingen. Een algemene lijn in de toekenning van middelen ontbreekt echter.

Bovendien is de legitimatie om de sectororganisaties voor 50% te vergoeden en de overheidsgelinkte organisaties voor 100% niet echt duidelijk. De redenering dat de sector over verdienmodellen beschikt en ook andere subsidies kan genereren en de overheidsgebonden organisaties niet, is onvoldoende beargumenteerd. De impact van de energiecrisis en bij uitbreiding de inflatie beperkt zich niet tot de kostenkant. Ook de zogenaamde verdienmodellen zijn zwaar onder druk komen te staan. Het effect van de grotere energiefacturen was dus ook voor de vrije sector stevig, zowel aan de kostenkant als aan de inkomstenkant.

Pas na de aanvraag worden de spelregels en de verdeling van middelen duidelijk. A posteriori werd beslist dat organisaties aan wie men minder dan €1.000 zou moeten toekennen, die toch niet toegekend krijgen omwille van planlastverlaging voor de administratie. Deze beslissing had op voorhand besloten en gecommuniceerd moeten worden.

C. Nood aan structurele ondersteuning

De SARC vraagt om dit moment aan te grijpen om ook na te denken over de ondersteuning van de sector op langere termijn. Er moet ook aandacht zijn voor een aantal structurele problemen die heel duidelijk zijn geworden tijdens de energiecrisis, met name de inflatie in zijn totaliteit waar stijgende energieprijzen slechts een onderdeel van zijn, de staat waarin onze culturele infrastructuur zich bevindt en de steeds groter wordende financiële fragiliteit van organisaties, o.m. doordat subsidies systematisch slechts gedeeltelijk geïndexeerd worden. De culturele infrastructuur in Vlaanderen heeft ook te kampen met steeds meer vereisten die aanzienlijke structurele investeringen vergen. De toenemende complexiteit van de regelgeving (bv. over luchtkwaliteit) vraagt bijkomende investeringen van de sector en van de overheden als eigenaar. Uit een studie van IDEA Consult rond bovenlokale cultuur- en jeugdinfrastructuur (2020)³ blijkt dat de voornaamste concrete nood bij (ver)bouw(ings)plannen de energie-efficiëntie is (26%). De energiezuinigheid vormt dus een niet te onderschatten knelpunt in de sector.

² Universiteit Antwerpen, Onderzoeksopdracht financieringsinstrumenten voor cultuur-en jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang, 21 oktober 2022, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/55015>

³ IDEA Consult, Investeringsubsidies voor bovenlokale cultuur- en jeugdinfrastructuur: toekomstgerichte evaluatie van het Besluit van de Vlaamse Regering (2017–2021), 2020, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/41004>.

De hoge energiefacturen in de sector motiveren een versnelde uitrol van een beleid rond ingrepen op culturele infrastructuur in het kader van energiebesparing en de klimaatdoelstellingen. Er is nood aan een toekomstplan en er moeten nieuwe en daadkrachtige instrumenten komen die dit mogelijk maken, voor overheidsgebouwen en voor de sector.

Deze crisis wordt opgevangen met een energiepremie. Het probleem reikt echter verder dan de stijgende energiekosten (vb. stijging van lonen door inflatie, hoog verbruik zonder eigen infrastructuur, etc.). De SARC pleit hierbij ook krachtig voor structurele ondersteuning van belangrijke uitgaven waar een cultuurorganisatie geen vat op heeft, niet enkel voor de energiekosten, maar zeker ook voor de indexering van de loonkosten en subsidies. Zo wordt de rijke inhoudelijke werking van de organisaties en het Vlaamse kunst- en cultuurleven gewaarborgd. Het is aan te bevelen dat deze structurele ondersteuning decretaal verankerd wordt in de verschillende sectoren.

D. Punctuele vragen

- Er is een bedrag van €16.500.000 voorzien in de begroting van de Vlaamse overheid. De budgettaire impact van dit voorstel bedraagt een kleine 6 miljoen euro. Wat gebeurt er met de overige 10,5 miljoen euro?
- Organisaties konden via een eenvoudige procedure subsidies aanvragen in mei 2023. Een ruimere context en informatie bij deze procedure was echter zeer beperkt. De SARC vindt het opvallend dat slechts 159 organisaties een subsidie toegekend krijgen en vraagt meer inzicht in de cijfers en het gelopen traject. Het is niet duidelijk waarom een beperkt aantal organisatie een aanvraag indienden; was er te weinig communicatie? Is het een gevolg van het gelopen traject?

Namens de Algemene Raad,
Annick Schramme, algemeen voorzitter
Bart Dierick, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Laura Van Wijnsberghe, secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris